

Asia: VN/18967/2025

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne

OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

OAJ pitää asetusehdotusta pääsääntöisesti tarkoituksenmukaisena ja ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön tehtyjä muutoksia täydentävänä. OAJ huomauttaa kuitenkin, että kaikki asetuksiin, tutkinnon perusteisiin ja koulutuksen järjestäjän velvollisuuksiin tehdyt muutokset aiheuttavat hallinnollista työtä oppilaitoksissa ja se ei saa olla pois opiskelijalle annettavasta opetuksesta.

OAJ vaatii, että koulutuksen järjestäjät ohjeistetaan resursoimaan riittävästi opettajien työaika matalan kynnyksen oppimisen tuen toteuttamiseen. Kaikille opiskelijoille tulee taata riittävät valmiudet siirtyä työelämään tai jatko-opintoihin ja kannustaa heitä suoriutumaan opinnoista oman potentiaalinsa mukaisesti.

Yhteisten tutkinnon osien laajuus ja osa-alue, 2 §

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen osa-alueen nimen muuttaminen työkyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseksi on kosmeettinen. Hallitusohjelman tavoitteen ”palauttaa liikunnan ja terveystiedon oppiaine tutkinnon perusteisiin” toteuttamiseksi ei yhden sanan muutoksella ole näkemyksemme mukaan vaikutusta. Hallinnollisen työn lisääntymisen estämiseksi osa-alueen nimen tulee pysyä entisenä.

Jos työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen osa-alueen nimi on muutettava, niin OAJ näkee, että liikunta ja terveystieto palvelisivat paremmin hallituksen tahtotilaa asian suhteen. Lisäksi se varmistaisi, että opettajille on ko. substanssin kelpoisuus opetuksen ja arvioinnin suhteen. Samoin opiskeltava asia hahmottuisi paremmin opiskelijoille. Emme näe, että se olisi osaamisperustaisuutta uhkaavaa tai ristiriitainen sen kanssa.

Esityksessä mainitut osa-alueen osaamistavoitteiden päivittämiset (jos on tarve) ja koulutuksen järjestäjille suunnattujen tukimateriaalien laatiminen on OAJ:n näkemyksen mukaan riittävää. Tärkeintä on tässäkin osa-alueessa se, että opettajan antaman opetuksen määrä on riittävä ja opiskelija oppii ohjattuna pitämään huolta sekä fyysisestä kunnostaan, että hyvinvoinnistaan.

Esityksessä mainitut taloudelliset ja muut vaikutukset ovat alimitoitettuja, jos osa-alueen nimi muutetaan ja sisältöjä päivitetään. Opetushallituksessa tehtävän työn lisäksi muutokset edellyttävät koulutuksen järjestäjiltä ja opettajilta ylimääräistä työtä, kun kaikkien kyseisen osa-alueiden nimet pitää muuttaa mm. opintohallintojärjestelmiin ja oppilaitosten oppimisolustoille.

Järjestämislupahakemukseen liitettävät asiakirjat ja selvitykset, 7 §

Muutosesityksen mukainen viittauksen (lakiin ammatillisesta koulutuksesta 53§ 4 mom.) poistaminen on tarkoituksenmukaista. OAJ huomauttaa edelleen, että kun osaamisen arvioinnin suunnitelmien tekemisen velvollisuus poistuu, niin on varmistettava, että osaamisen arvioinnin laatua ja tasalaatuisuutta valvotaan sekä valtakunnallisesti että koulutuksen järjestäjäkohtaisesti.

Henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittävät tiedot, 9 §

Opiskeluvalmiuksia tukevia opintoja sai ammatillisissa perustutkinnoissa noin 7,4 % opiskelijoista vuonna 2024 (Vipunen, eHOKS-palvelun tiedot). Vuoden 2024 perustutkinto-opiskelijoihin (135 102, netto) suhteutettuna tämä tarkoittaa 9998 opiskelijaa. OAJ:n arvion mukaan OPVA-opintojen kirjaamiseen on kulunut keskimäärin 1 h/opiskelija eli n. 9998 tuntia. OPVA-opintojen järjestäminen on ollut oppilaitoksille vapaaehtoista.

Uuden lainsäädännön mukaisesti OPVA-opinnot korvataan jokaisen opiskelijan oikeudella oppimisen tukeen. Oppimisen tuki tulee kirjata myös opiskelijan HOKS:iin. OAJ:n arvion mukaan matalan kynnyksen oppimisen tukea tulee tarvitsemaan yli puolet ammatillisen koulutuksen opiskelijoista, joten kirjausten määrä tulee kasvamaan huomattavasti.

Suoran kirjaamistyön lisäksi opintohallintojärjestelmiin, oppilaitosten ohjeistuksiin sekä opettajien koulutuksiin tulee tehdä muutoksia, jotka myös vievät merkittävästi aikaa ja luovat lisäkustannuksia oppilaitoksissa. Kirjaamisen lisääntyminen ja muut kustannukset liittyen muutoksiin tulee huomioida koulutuksen järjestäjien resursseissa ja ohjeistaa koulutuksen järjestäjiä, ettei työmäärä/tunnit ole pois opiskelijalle tarjottavasta opetuksen määrästä.

Tutkintokoulutuksen opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen, 10 §

OAJ pitää tärkeänä HOKS:n keventämistä. Asetusmuutos tukee tätä ja asetukseen tehty lisäys selkeyttää tunnustamisen tilannetta käytännössä, kun aiemmin tunnustamisen velvoite on koskenut kaikkia opiskelijoita. On kuitenkin huomioitava, että asetusmuutos ei kuitenkaan vähennä koulutuksen järjestäjän osaamisen tunnustamiseen liittyviä hallinnollisia tehtäviä, koska oppivelvollisten osalta aiempaa hankittua osaamista on käytännössä yleensä varsin vähän. Lisäksi tulee muistaa, että oppilaitoksille jokaisesta muutoksesta tulee lisää kustannuksia tietojärjestelmämuutosten, uusien ohjeistuksien ja perehdytysten vuoksi.

Tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointiasteikko, 11 §

Asetusesitykseen ehdotettu lisäys tutkinto-opintoihin liittyvistä korkeakouluopinnoista siten, että ammatillisen perustutkinnon valinnaisiin ammatillisiin tutkinnon osiin sisältyvä korkeakouluopintojen osa arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätty, on tarkoituksenmukainen ja perusteltu muutos.

Opiskeluoikeuden peruuttaminen, 20 §

Asetuksen päivitys opiskeluoikeuden peruuttamista koskevien säädösten soveltamisesta tiettyihin tutkintoihin ja osaamisaloihin on aiheellinen ja päivittää tilanteen nykyistä tutkintorakennetta vastaavaksi.

Bani Eira
OAJ